

“Səhranın bəyaz günəşi”nin Qara Abdullası

İnsanları sevməyə, bir-birilərinə hörmət etməyə çağıran Kaxi Kavsadze zəngin bir irs qoyub getdi

“Səhranın bəyaz günəşi” filminin hamının “Qara Abdulla” kimi tanıdığı məşhur gürcü aktyoru Kaxi Kavsadze 86 yaşında koronavirus infeksiyasından dünyasını dəyişib. Gürcüstanın Xalq artisti Tbilisinin Birinci Universitet Klinikasında vəfat edib. Ən məşhur sovet filmi ilə tanınan aktyor 1959-cu ildən bəri Rustaveli adına Dövlət Akademik Teatrında çalışırdı.

Teatrın rəhbərliyi: “Kavsadze keçən ilin noyabr ayından koronavirus infeksiyasına yoluxduğu üçün xəstəxanaya aparıldı. Təxminən bir aydan çox müalicə olundu. 2021-ci ilin qışında aktyor yenidən reanimasiyaya aparıldı, həkimlər onun vəziyyətini “son dərəcə ağır” kimi qiymətləndirdilər. Bir neçə gün əvvəl xəstəxananın rəhbəri Levan Ratiyani aktyorun üreyinin hər an dayana biləcəyi barədə xəbərdarlıq etdi...” - deyərək mətbuata bildirdi.

Kaxi Kavsadze 1935-ci ildə Tbilisidə anadan olub, Tbilisi Teatr İnstitutunu bitirib. Əksər tamaşaçılar onu “Səhranın bəyaz günəşi” filmindeki Basmachi dəstəsinin lideri Abdulla roluna görə tanıyır və sevir. O vaxtdan onun hiyləgər Abdullası kinoseverlərin yaddaşındadır. Ancaq tanınmış gürcü aktyorunun bioqrafiyasında “Döyüşməyənlər üçün yaxşı”, “Veria məhəlləsinin melodiyaları”, “Krallar və kələm”, “Tövbə”, “Don Kixot və Sançonun həyatı” və “A” kimi filmlərdə oynadığı yüzə yaxın rol yer alıb...

Aktyor 2016-cı ildə “Amur Payızı” Rus Film və Teatr Festivalında “Tali və Toli” filmindeki roluna görə “Qızıl Durna” Mükafatına layiq görülüb. 1996-cı ildə “Qızıl Qoç” mükafatını alıb. Həmçinin Şota Rustaveli və Kote Mardjanishvili adına Dövlət mükafatlarına layiq görülüb.

XALQ DÜŞMƏNİNİN OĞLU

Kaxi musiqiçi-folklorçu ailəsində doğulub. Atası David Kavsadze seminariyada oxuduğu illərdə İosif Stalinin yaxın dostu olub. Müharibə başlayanda atası döyüş

orada vəfat edib.

Atasının ağır taleyi Kaxi və qardaşı İmirin həyatına da maneəsiz ötüşmür. “Xalq düşməni”nin oğlu kimi onları musiqi məktəbindən azad edirlər. “Mənim ata və babam məşhur insanlar olublar. Onlar gürcü folklorunun ustaları idilər. Atamın 100 yaşında mənə onun yubiley gecəsini təşkil etməyi xahiş etdilər. Atam dünyasını çoxdan dəyişmişdi. Onun çox çətin taleyi olub. Cəbhəyə gedib, əsir düşüb, sonra təbii ki, onu həbs ediblər. Bilmirəm, onu Sibirdə güllələyiblər, yoxsa, öz əcəli ilə ölüb. Nədənə mənə elə gəlir ki, o, öz əcəli ilə ölüb. Mən elə yubiley gecələrini sevməyəm de, sonunda razılaşdım. Dedilər ki, səhnəyə çıxıb atan haqqında, onu ilk dəfə görmüş kimi danışmalısın. Mənim o zaman 10 yaşım vardı. Musiqi məktəbini sevməyəm de, sonunda tanımadığım bir insanı gördüm. Səhnəyə çıxdım. Musiqi, folklor, gürcü musiqisinin əhəmiyyəti və atam haqqında danışmağa başladım. Həmin gecəyə rejissor Nana Canevidze də gəlmişdi. Sonra o, mənə yaxınlaşıb danışdılar haqqında film çəkmək istədiyini dedi. Həmin an bütöv bir əbədiyyət idi. O anda baş verənlər haqda danışmaq çətinidir. Rejissorlar isə artisti danışdırır, arzuladığı filmi çəkirlər, sonra gözəndən itirlər. 2-3 ay keçdi, rejissor görünmədi. Mən Nananın başına nəse gəldiyini fikirləşdim. Ancaq biz yenidən görüşdük, danışdıq, 12 günə filmi çəkdik” - deyərək aktyor uşaqlığını xatırlayırdı. Aktyorun həyatından, yaradıcılığından, sevgisindən və övladlarından bəhs edən film 2011-ci ildə “Kaxi Kavsadze. Orda teatr varmı?” adı ilə ekranlaşdırılırdı. Ekran əsəri MDB və Baltıqyanı ölkələrin Kino festivalında “Nika” mükafatını qazanırdı.

Kaxinin anası həkim işləyirdi. Ərinin fa-

dəvət alır. Sonra “Mamlyuk” dramında qul rolunu oynayırdı. Aktyor bu filmə tələbə yoldaşı Bella Mirianaşvili ilə birgə çəkilib. Sonradan münasibətləri evliliklə sona çatır. Ona aktyorun 22, Bellanın 18 yaşları vardı. Qızı Nanuka və oğlu İrakli dünyaya gələndən sonra Bella xəstələnir. Uzun müddət müalicə olsa da, infeksiya əsəb sistemini korlayır və qadın əlil arabasına məhkum olur. Kaxi həyat yoldaşının sağlamlığı üçün çox mübarizə aparır, amma buna nail ola bilmir. 1992-ci ildə Bellanın ölümü ona böyük zərbə olur. Aktyor bu itkidən sonra ailə qurmur. Nanuka valideynlərinin sənətini davam etdirərək aktrisa olur. İrakli isə uşaqlıqdan qurduğu “Amerika xəyalları”nın ardınca gedir. Hazırda Vaşinqtonda yaşayır.

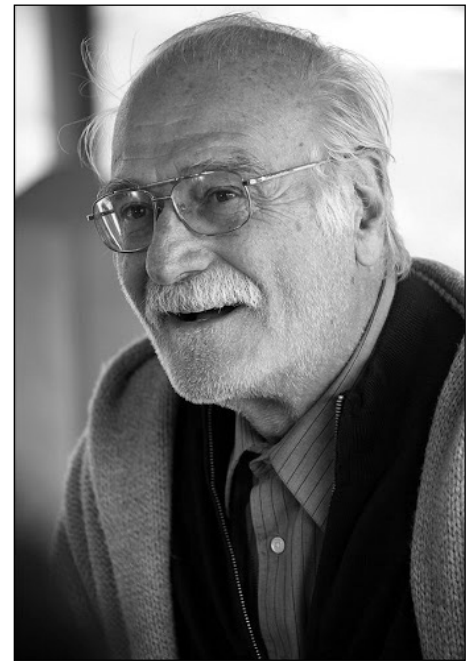
ABDULLANIN KİNODAKI HƏRƏMLƏRİ

Kaxi Kavsadzeyə kinoda məşhurluğu “Səhranın bəyaz günəşi” filmi qazandırır. “Rejissorla görə Abdulla məni obraz olsa

da, əcdadlarının torpağını və ata evini qoruyur” - deyərək aktyor oynadığı Qara Abdulla roluna haqqında deyirdi: “Film hazır olduqdan sonra bir çox kadrlar çıxarıldı. Kəsilmə hissələrdə Abdullanın arvadının onun ölmüş cəsədinin yanında oturub ağlaması, Qırmızı Ordu əsgəri Suxovun səhrada xilaskar kimi yox, yeni başçı kimi dolanması kadrları çıxarıldı. Kəsilmə kadrlar film üçün itki idi. Sovet senzurası əvvəlcə filmə çox həssas yanaşdı. Valentin Yeyov filmin müzakirəsini belə bir elanla başladı ki, hərəmxana bardaqa-na deyil. Bu, olduqca abırılı sosial institutdur, ona görə də, filmə belə bir şeyin olmasında pis heç nə yoxdur. Başibəlalı filmi Brejnev zəngi xilas etdi. Baxmayaraq ki, “Səhranın bəyaz günəşi”ni sovet kinosunun vesterni adlandırdılar, amma filmin taleyi, məşhurluğu qədər də maneələrlə dolu idi. Xoşbəxtlikdən film nəinki ekranlara yol tapdı, hətta sovet ekranının ən sevilən və baxılan kinosuna çevrildi. 1969-cu ildə ekranlara çıxan filmi 100 milyondan çox tamaşaçı izlədi”.

Maraqlıdır ki, aktyor özü filmi 30 ildən sonra izləyir. Səbəbini çəkildiyi filmlərə baxmaması ilə izah edirdi: “Mən ümumiyyətlə çəkildiyim filmlərə baxmağı xoşlamıram və istəmirəm. “Teli və Toli”nin premyerası keçirildi. Mən fikirləşdim ki, beynimə qan sızacaq və öləcəyəm. Sanki nəyisə düz eləmirəm, artıq hərəkətlərə yol verirəm, ifadələri düzgün tələffüz etmədim... Hazırda 30 illiyi qeyd edilən “Səhranın bəyaz günəşi”ni də

mən hələ görməmişdim. Tolya Kuznesovla zalda yanaşı oturmışdım. Mən Tolyaya “filmi görməmişəm” deyəndə təəccübləndi: “Necə? Baxmaq lazımdır” - dedi. Özünə baxmaq necə dəhşətlidir. Artistlər var ki, bunu xoşlayırlar. Mənimçünse çox çətinidir. Özümə əlavə stress yaşatmaq istəmirəm”.

Aktyor 86 yaşında da səhnədə olmasını sağlam ruhu və fiziki göstəriciləri ilə əlaqələndirirdi: “Səhnədə sağlam adam olmalısan ki, tamaşaçı “O, yeriyə bilmir” - deyərək düşüncəsiz. Mən səhnədə tullanmalı, hərəkət etməliyəm ki, heç kimin mənə yazığı gəlməsin. Tamaşaçı heç zaman bağışlamır. O, ən böyük tənqidçidir”.

İNSANLAR BİR-BİRLƏRİNİ SEVƏRLƏRSƏ...

Kaxi Kavsadze həyatında olan dəyişiklikləri, dünyada baş verən hadisələri, gərgin siyasi olayları sakitcə qarşılamağı xoşlayırdı: “İllər keçib. İndi mən ağıllı, müdrik, çox şeyə fərqli baxan insanam. Xeyli soyuqanlı olmuşam. Düzdür, yenə əvvəlki kimi gözəl qadınları, yaxşı tamaşaları və artistləri xoşlayıram. Ən əsası, mən xeyirxah insanları sevirəm. İnanlı adamam. İnsanların bir-birlərini sevməsi və hörmət etməsi xoşuma gəlir. Mənə elə gəlir ki, əgər insanlar bir-birlərini sevsələr, hər şey yaxşı olacaq. Əks halda, hər şey pozula bilər. Ən yaxşısı sevməkdir. Daha bir həqiqətə inanıram: insanın həyatına və ləyaqətinə fiziki baxımdan toxunmaq olmaz. Heç bir halda. İnsanın milli və dini hissələrini alçalmaq olmaz. Mənimçün bu şeylər dəyişməzdir. Yeni xahiş edirəm ki, mənə toxunmayın, mən də sizə - bir-birimizə hörmət edək. Sən nə vaxtsa başqasına hörmət edirsən, sənə də hörmət edəcəklər. Mən həmişə çəkilmiş meydanında hiss edirəm ki, yaradıcı heyətlə bir-birimizi başa düşürük. Əgər bu olmayacağına, heç nə alınmayacağına, bir-birinizi sevin, hər şey yaxşı olacaq. Mən belə yaşamaq istəyirəm. Və mənə elə gəlir ki, düzgün yaşayıram”.

Kaxi Kavsadzenin həyata optimist baxışları vardı. Dostları ilə tez-tez yığışır, səhərəcən deyib-gülür, oxuyurdular: “Sadəcə, mən əvvəlki kimi içməyirəm. Həkimlər qadağa edib - həm içməyi, həm də oxumağı. Bununla belə, mənə tək oxumaq qalır. Çünki ürəyimdə problem var. Artıq 86 yaşındayam. Əvvəllər kiminsə 86 yaşının olduğunu eşidəndə “Aman Tanrım!” deyərək heyrlənirdim. İndisə bu sözləri özüm haqda eyni heyrlə deyirəm. Mənim fikrimcə, ömrü insana Tanrı verir, onu sağlam və şən yaşamaq insanın özündən asılıdır. Çalışmalıyıq ki, həyatda yaxşı şeylər daha çox olsun. Harada sevgi varsa, orada qələbə, uğur var. Harada uğur varsa, orada Tanrı var. Harada Tanrı varsa, orada hörmət və məhəbbət var. Öz dincliyinizi qoruyun, hər şey yaxşı olacaq!”

Bu, 86 yaşlı Kaxi Kavsadzenin insanlara tövsiyəsi idi. Nikbin aktyor çox sevdiyi dünyanın gözəllikləri ilə yaşamaq sevgisindən əl çəkmək istəməsə belə, xoş əhvala vidalaşdı...

Rusiya mətbuatından tərcümə etdi
Tərənə Məhərrəmov

yollanıb və bir ildən sonra əsir düşərək almanların əsir düşərgəsinə aparılıb. 1944-cü ildə Gürcüstandan olan miqrantlar sayəsində başqa əsirlərlə birlikdə əsirlikdən azad olub. Bir müddət Fransada yaşayaraq xor kollektivini yaradıb. Rusiyaya qayıdandan sonra isə Sibire göndərilərək 1972-ci ildə

ciəli taleyindən sonra o uşaqlarını təkbaşına böyüdü. Orta məktəbi bitirən Kaxi Tbilisi Teatr İnstitutuna daxil olur. Hələ institutda oxuduğu illərdə kinoda ilk roluna çəkilir. 1957-ci ildə gürcü bəstəkarı Zaxari Palişvili haqqında “Eteri mahnısı” adlı filmə çəkilməyə